Akta sporne z r. 1776

Od Bartoszewicza

1/8 89 1889. III. 149.

8 rubli

Numerus currens	Litera S.	Artes.	Leipzig Sturm und Koppe	Forma	Armarium	Forulus	Series
	Stade. F	Vom Musikalisch-Schönen. Mit Bezug auf Dr. E. Hanslick's gleichnamige Schrift. Inauguraldissertation	stron: 54 –	8.			

Treść voluminu VIII.

REPLIKA

Od IPP. Turow przeciwko IPP. Legowiczom oraz małoletniemu Piaseckiemu y jego Opiekunom niemniey przeciwko Lakucewiczom y Wołkom.

Pobudki do procederu.

Jan Antoni z Piaseczna Piasecki Dziad procedujących Turow y Piaseckich słusznie zapisem testamentowym Dobra Patwiecie dla Wnukow swoich IPP. Turow wiecznością darował, y naznaczył, bowiem też Dobra sam przez się nabył y pomnożył, przeto szafunek ich był jemu wolny y otwarty przez testament.

Pewnemi są Dziedzicami Patwieć Turowie bo dobry y prawny Testament dał im dziedzictwo, więc Dekret Ziemski Słonimski, który naganił y skassował testament sam w nieprawnym y fałszywym układzie swoim ma być zganiony y skassowany, bowiem testament ma się wrócić do przymiotu naturalnego, a zamorzone aktorstwo Turow ma być wskrzeszone y oddane Turom.

O przymiotach y własności Testamentu.

Ręczyć y explikować za ważnością testamentu niepierwiey przystoi, aż Sąd wiadomości doyrzy, a myślą y sercem dotknie się prawdy że Jan Piasecki właśnym obrotem szczęścia y starania swego ulepszył sytuacyą majątku, y sam przez się nabył Patwiecie, a do nabycia z nim żona jego z Domu Warkojowna spolności niemiała.

Uważyć krotko: y własnego pytać się przekonania: nikt inaczey w duchu sprawiedliwym rozumieć niebędzie o aktorstwie Patwieć tylko kto? ma prawo y nabycie na Patwiecie, ten jest aktorem, a kto niema prawa y nabycia na Patwiecie, ten niebył aktorem, ten niekupił aktorstwa, a w głowie swoiey do całości lub części spadku niezostawił:

Tak jest w teraźnieyszym przypadku: iż Jan Piasecki wolnie y godziwie zapisał Testamentem Dobra, bo miał moc udzielną nad własnością przez się nabytą: a Zona jego z Domu Warkojowna niezostawiła sukcessyi w Dobrach dla potomstwa swego, bo niemiała w nich nabycia, lub z Mężem spolności Ergo dobra Patwiecie niebyły Macierzystemi, lecz Oyczystemi.

Dobra Patwiecie są właśnemi Jana Piaseckiego, a przez iego do possessyi zgromadzonemi takim obeyściem.

Te Dobra nazwane Patwieć były nayprzód dziedzictwem Piotra y Antoniego Głuszynskich Braci rodzonych.

Piotr Głuszynski połowę swoję Patwiecia inwadyował w zastaw Morozowi za summę 8000. złtch, a Antoni Głuszyński z połowy drugiey Patwieć Zonie swojey Annie Chrapowickiey Kasztelance Smoleńskiey włokę gruntu użytecznego zapisawszy resztę gruntow y attynencyi Patwieckich prawem wieczystym Krzysztofowi Kaszycowi przedał, y odumarł bezpotomny.

A Zona jego Anna Chrapowicka dostała się w zamęście Janowi Piaseckiemu, wniosła zapisaną od Męża pierwszego włokę gruntu w Patwieciach, wniosła summy gotowey 10000. tynfow, to iest 6000. tynfow za połowę Patwieć Morozowi oddaną, 3000. tynfow od Chrapowickiego Wojewo-

dzica Witebſkiego winną, y 1000. tynfow od Zienowiczowey Podkomorzycowey Połockiey należącą.

Niemniey wniosła ona ſummę na Mieżowie zaſtawną ſummę od Kotowſkiey zapiſaną 10000. złtch y znaczny in mobilibus ſplendor, y to wſzyſtko ogułem Mężowi powtórnemu Janowi Piaſeckiemu zapiſem wieczyſtym Ru 1709. Febr 25. datowanym w Grodzie Kowieńſkim przyznanym y zapiſem Teſtamentowym tegoż Roku Maja 23. czynionym w Trybunale aktykowanym wiecznością oddała, y darowała, *czytać prawo darowne y Teſtament.*

Ona Anna Chrapowicka Janowa Piaſecka połowę Patwieć od Piotra Głuſzyńſkiego Morozowi zaſtawioną okupiła y za wlewkiem po oddaniu ſummy 8000. złtch do poſſeſſyi weſzła: a gdy to oboje na Oſobę Męża przeniosła.

Ergo Piaſecki przymiotem donacyi w głowie Zony ſtał ſię aktorem, gdy za te aktorſtwo inſzego początku niemiało, ſpadkowym ani przyrodzonym niebyło: lecz tylko z dobrodzieyſtwa Zony urosło: ſam z ſiebie nabył, ſam przez ſiebie bez depędencyi właſnego dobra mogł używać, y według woli ſwojey dać lub darować.

Dobra Patwiecie niebyły dobrami Oyczyſtemi Macierzyſtemi, lub ſpadkowemi dla Jana Piaſeckiego, bo też niewzioł ich ani z Oyca, ani z Matki, ani uzyſkał przez ſukceſſyą, lecz ſam nabył maiąc ku pomocy dar Zony.

Sam przez ſię nabył maiątek, bo też dar Chrapowickiey na włokę gruntu w Patwieciach na zaſtaw poſſeſſyi połowy Patwieciow od Moroza okupioney, y na rozmaite ſummy nie komu innemu dany y przeznaczony, tylko do oſoby Jana Piaſeckiego ma ſwoy cel y determinacyą.

Jakże tu proſte y nadane aktorſtwo obcym nazywać Aktorſtwem czyli ſpadkowym, kiedy Sąd widzi y czyta prawdę z zapiſow o wniosku y donacyi ſumm przez Chrapowickę dla Piaſeckiego.

Jak tu dobrodzieyſtwo Chrapowickiey ma odmienić naturę, iżby to, co ieſt przez nią darowanym Piaſeckiemu z pod zwierzchności iego odiętym było, a reformowanym na poſtać maiątku drugiey żony Warkoiowny, gdy ona nic niewniosła, na wniosek ſwóy zapiſu niemiała, a niewnoſząc y nic zapiſanego niemaiąc, nic naśladnikom ſwoim czyli potomſtwu do ſukcedowania niezoſtawiła.

Naganić prawdziwe Aktorſtwo Piaſeckiego, czyto przez niego kupione czyto iemu darowane, byłoby iednym co powiedziec że Chrapowicka darować niemogła, a Piaſecki daru przyiąc niemogł: choć to oboie prawo godziwym y wolnym czyni.

Albo myślić otym przeciwko własnym inſtynktom iż co było darem Chrapowickiey to było własnością drugiey żony Warkoiowny.

Lecz rozum uczy: iż co było dobrem Chrapowickiey to niebyło przez żaden ſpoſob Warkoiownie podległym

Oprocz włoki iedney zapiſaney przez Chrapowicką, oprocz połowy za wlewkiem od męża doſtałey tenże Jan Piaſecki połowę Patwieć od Kaſzyca za ſummę 8000 złł: wiecznością kupił *Naco Prawo przedażne 1710 Junii 2. d. datowane w Trybunale przyznane czytać kopią z korrektą Dombrowſkiego Namieſtnika Ziem: Wilen:*

O tym prawie w kopii produkuiącym ſię gdyby oboiętność ſądu zgaſzona była Dekret Trybunalſki periwaduie, 1761 *Xbra 1. d. ferowany ktoren czytać.*

Po appellacyi od Dekretu Ziem: Słonim: lokował Urząd Ziemſki Dokumenta w Kancellaryi, a Trybunał wzaiemną dla wſzytkich ſtron kommunikacyą z korrektą Namieſtnika Ziem: determinował.

Więc

Więc gdy Sąd na Dokumencie znayduie korrektę Namiestnika znayduie razem y satysfakcyą Dekretu y wiarę Dokumentu.

Więc tak ważna kopia z korrektą Namiestnika za Dekretem, iakby sam Oryginał ważny był, *bo Art: 1. z Roz: 7. decyduie iż Urząd Urzędowi wierzyć ma.*

Już tedy kwestyi niema, co do waloru zapisu ruwnie też kwestyi niema co do zarzuconey spolności nabycia Warkoiowny którą dokument znosi y odrzuca y którey w układzie swoim niedomieścił.

Niebyła Warkoiowna powtórna Zona Piaseckiego Aktorką Patwiec, niebyła też spólnie z Mężem nabywaiącą, czemu? bo pierwey Chrapowicka włokę gruntu, y zastaw półowy Patwieć darowała Mężowi, niżli Warkoiowna za Zonę dostała się Piaseckiemu.

Mogłaż ona niebędąc Zoną nabywać spólnie z Mężem, albo niebędąc Aktorką mieć wstęp do Aktorstwa mimo Męża?

Nie kupiła dobr Patwieć Warkoiowna, ergo Dziedziczką niebyła, a do kupna z Mężem w spólność nie zapisana, ergo spólności niemiała y potomkom niezostawiła.

Mogłaż ona niekupiwszy być Aktorką, niedawszy pieniędzy na spòlność szukać spólności, niemaiąc Prawa na siebie, potomkom swoim zostawić Prawo y wstęp do sukcedowania.

Więc gdy przez Warkoiownę Mttść Patwiecie tak szczegulnie przez nią iakoteż spólnie z Mężem nieiest kupiona, tedy owe dobra niemogą być rozumiane Macierzystemi.

Mocnieyszey konwikcyi nietrzeba: nad moć sprawiedliwości, gdy niema nabycia gdy niema spólnego Prawa, więc przedaż która iest dana Piaseckiemu, nie iest dana Warkoiownie y niesłuży iey.

Jakże dać spólność, y rozumieć o spólnym nabyciu kiedy spólnych pieniędzy do zakupienia, y spólney wolności do używania dobr w prawie ograniczoney niema.

Jeden Piasecki Aktor, ieden Piasecki był kupuiącym, a Warkoiowna zaś nie iako spolniczka, lecz iako Zona tytularnie przy Mężu dopisana.

Jednak dołożenie iey nieukrzywdziło nabycia, ani odieło własności Piaseckiemu, bo niesamo tylko dołożenia Zon czyni ich spólniczkami, lecz to iest maxymą spólności aby Dokument y spólność pieniędzy, y spólnie ich Aktorstwo wyraził.

Broni *Art:* 17 *z Roz:* 7. *spòlności dla Zon: tak pisząc okrom, gdzieby w zapisie dołożono było że temu, Zonie iego za spòlne ich albo za iey własne pieniądze ono imienie przedane, albo obiema spòlnie darowane było:*

Przedaż niema tego warunku, niedokłada Warkoiownie, ani spólnego Aktorstwa, ani spólnych pieniędzy, ergo ona tego co Mąż kupił niekupiła, czego Mąż był Aktorem Aktorką niebyła, przeto Mtść Patwiecie niebyła Macierżystą ale własciwie przez Jana Piaseckiego nabytą.

Co tu więc myśli Sądu przezwyciężać będzie? Turowie dowodzą prawdy przez zapisy; więc bliżey wierzyć zapisom, bliżey konsyderować Prawa niżeli zmyślonym od Legowiczow y Piaseckich powieściom.

Mòwią oni że Warkojowna 20000. Tynfow wniosła, a na ten wniosek dowodu y zapisu niedaią, więc wniosku nie miała żadnego.

Gdyby iey wniosek był pewnym, y aktualnym wnioskiem godzi się naturalnie konkludować iżby miała od męża jakiekolwiek zapisy czy reformę lecz Piasecki jako exdotacyi nie wzioł, tak y zapisu nie dał.

Opinia wniosku słowna niechay nie znayduje wiary, bo też niemiała prawdziwey exystencyi gdy niema za sobą świadectwa y przekonania.

Niebył wniosek to iest dowod na to: bo niema zapisu, a ieżli mòwić że był wniosek więc trzeba dowodu.

Daią

Daią manifeſt na zgorzałe Dokumenta 1770. Marca 20. zanieſiony y tym Manifeſtem chcą łudzić ſerca iżby on tak był dzielny y taką na sobie wyobrażał poſtawę iako sam zapis in eſſe niebyły,

Reponitur: Proces ten zmyślony na przypadek powinien być odrzucony od wiary sądowey bo tych mniemanych zapiſow nie tylko teraz niema lecz y pod czas Sprawy w Ziemſtwie Słonim: niebyło: *tak mowi Dekret na karcie 7. Dokumentami ani żadnemi dowodami ſtrony wſzyſtkie wnieſienia Warkojowſkiego y Sukceſſyi nie probowali.*

Więc Dokumenta w 1770. Roku zgorzeć nie mogły, których 1759. Roku już exiſtencyi nie było, a nie bytność ich Dekret Ziem: Słonim: opowiedział.

Alboż niemaią z prawa Nauki iż kto daje poſag powinien wziąć Dokument wianowny y przyznany, tak chce artykuł 1. z Roz: 4.

Więc gdyby Warkojowna Exdotacyą miała niemogłaby zapomnieć beśpieczeńſtwa poſagu to ieſt wzięcia na on zapiſu, lecz ad utrumq; zgodzić ſię trzeba, iż iedno drugą naśladować muſiało, iż iako nic nie wnioſła tak też za nic Dokumentu brać nie mogła.

Sladu niema o wnioſku iey to ieſt: wzioł lub nie wzioł Piaſecki dzieſięćtyſięcy Tynfow, a drugie dzieſięć tyſięcy tynfow przez Sukceſſyą po Zienowiczowey odebrał, lub nie odebrał, niemaſz wiadomości.

Gdyby ktokolwiek oddawał tak znaczną summę nie mogłby oddawać bez kwitacyi, albo bez reformy.

Rownie też Sukceſſya nie mogła mieć inaczey zwrotu swego, chyba przez Proceder, lub przez konwencyą, wſzelak oboje to żeby ſkutecznym było, poſtanowienie swoje miałoby na piſmie, a dowody ich do ſzczętu wytraconemi, być by niemogły.

Lecz gdy ani wnioſek, ani Sukceſſya, w ſłowach tylko utworzona ſkutku niemiały, przeto za sobą y Piſma niemaią.

Choćby na oſtatek był wnioſek Warkojowny, wſzelako on idzie na utratę według ar: 1. z Roz: 5. piſzącego ten wyrok, *a jeśliby Ociec, Matka, Brat, y kto z bliſkich wydaiąc Dziewkę zamąż, takowey oprawy y wiana jako wyżey opiſano, od Zięcia nie odzierżeli, takowa Dziewka po śmierci męża ſwego wnieſienie traci Chociayby wielką summę za sobą wnioſła.*

Przyznaney y nie przyznaney Warkojowna niema oprawy czyli wiana, więc ſłuchaiąc tego Prawa nie można ſłuchać tey opinii, ktorą dla pomnożenia korzyści względem poſagu rozſiewaią Legowiczowie.

Był lub nie był wnioſek, już teraz ieſt zaginionym wnioſkiem, bo go Prawo traci y wyniſzcza.

Napiſał Dekret Ziemſki Słonimſki że na wnioſek Warkojowny żadnego Dowodu y Dokumentu niema.

Więc Sąd Ziemſki fałſzywie nazwał Dobra Piaſeckiego być Dobrami Warkojowny, jako Macierzyſte między Potomſtwem sądził na rowne części Benedyktowi y Anaſtazyi Piaſeckiey.

Z kąd Dekret wyczytał? y ſkąd ſię potym domyślił? że Mattść Patwieć ieſt Macierzyſta, Pierwey piſząc: że na wnioſek iey żadnego Dowodu niema? więc reformuiąc naturę w Dobrach sądził y bez dowodow y bez Dokumentow.

Choćby Warkojowna miała wnioſek tedy ten na Potomſtwo iey wydany y rozdzielony, mianowicie zapłacono exdotacyi Legowiczowey złł. 8000.

Powtóre: JP. Turowey - - - - -	złł: 6000.
Tertio: Jozefowi Piaſeckiemu - - -	złł: 7000.
4to: Dwie Corki zaſzkodzili - - - -	złł: 5000.
jako świadczy Teſtament y Regeſtr przez Jana Piaſeckiego sprawiony, co uczyni ogułem - Tynfow - - -	26000.

Więc gdyby wniosła y zapis miała (jak niema) jednak ci dopominać się wniosku Macierzystego niemogliby którzy wniosek Macierzyński rozebrali y podzielili, a za tym co do równey kwestyi, równie należy rozumieć o pretensyi Legowiczow y Piaseckich, *in ratione* wniosku.

Słowem konkludować na co niema zapisu y dowodu to ma być dalekim y wyrzuconym od Sądu, tak uczy Artykuł 54. z Roz 4. mowiąc iż każdy sąd niema skazować wedle słow albo domysłu, ale według słusznych dowodow.

Prawo y sprawiedliwość, jest to naturalne każdey magistratury rzemiosło, gdyby teraz dobra własne Piaseckiego uznać za dobra Warkojowny, y nazwać je Macierzystemi, więc prawo skutku mieć niebędzie, gdy próżne słowa Statut y Dokumenta preferować będą.

Był Piasecki dziedzicem własności, sam ią kupił y zapracował, więc własnością swoią był mocen ordynować Testamentem komu chcąc je oddać jak mu dobra wola dyktowała.

Mocen był około szafunku dobr przez się nabytych czynić Testament bo go do czynienia Testamentu Artykuł 2. z Roz. 8. wolnym uczynił pisząc: *te słowa y kondycye.*

Ustawujemy kiedyby kto, na rzeczy swe, maiętność ruchomą. y też na imiona wszelakim obyczajem nabyte chciał Testament czynić. tedy będąc zdrowy albo chory tylkoby przy dobrey pamięci zdrowy na rozumie był, wolno mu będzie rzeczy swe, maiętność ruchomą, także imiona przez niego samego nabyte, jednakże nie Oyczyste ani Macierzyste komu chcąc według dobrey woli swoiey tak Duchownym Osobom jako y świeckim zapisać.

Do Testamentu *ma prosić za Pieczętarzow Urzędnikow albo Szlachty, a ieśliby kto umiał y mogł ieszcze pisać, tedy rękę swą podpisać ma, także y Pieczętarze kto z nich pisać umieć będzie, maią ręce swe u Testamentu podpisać, tedy ten Testament tym obyczaiem sprawiony wiecznemi czasy na wszelakim Urzędzie przy zupełney mocy dzierżany y niwczym narusżon być niema.*

Co tylko powinnością do waloru Testamentow Statut napisał, to wszystko Piasecki wykonał, a w żadnym punkcie podległości prawu nieuposledził.

Co myślił, y do jakiego około dobr rozrządzenia niezgaszona w nim intencya kierowała, wszystko to wylał na Testament, aby oznaymił dobrą wolę Sukcessorom kto ma posiadać maiątek jego, a kto ma być dalekim y wyzutym od udysponowanego dobra.

Na bytnoś Testamentu wszyscy zgodzili się w Ziemstwie, nikt exystencyi jego niezburzył, Dekret też Ziemski nie nazwał go fałszywym dziełem, tylko nieprawnym.

Więc bytności jego justyfikować nietrzeba, kiedy nikt nieneguje, więc Testament zawsze był y teraz jest akceptowanym y przyjętym.

Podpisał Jan Piasecki ręką własną Testament, prosił Pieczętarzow, a Legowiczowie y wszyscy za fałszywą robotę Testamentu niemieli podpisu nieskarżyli, więc przestali na Testamencie, w nim zaś ani w podpisaniu się Aktora niemieli podeyrzenia gdy milczeli,

Wnosić jaką na dokument krytykę trzeba pierwiey rzucić y obwołać plamę na jego, aby wiedziała powszechność, czemu dokument ma być niecnotliwym.

Wymożony nie jest, bo czynił Testament bez musu y znaglenia, fałszywy nie jest, bo nieadoptowany, Pieczętarze są świadkami proszonemi od Piaseckiego y pisali się jako proszeni.

Ergo na szacunek Testamentu wszystko aż do szczegulności jest zebranym, w powszechności iest nakazanym.

Ani o fałsz, ani o wymus, ni też o niewiarę świadkow manifestowali, więc rzeczy y powodow do skażenia Testamentu niemieli y niemają.

Jeſt że to ſłuſznym y godziwym poſtępkiem, pierwiey Teſtament znać y trzymać za dobry y ſłuſzny zapis, napotym ganić go y krytykować.

Legowiczowie y Piaſeccy proſili w Ziemſtwie Słonim: aby naznaczoną przez Teſtament ſummę Benedyktowi y Anaſtazyi Piaſeckim po tyſiącu tynfow ſąd wſkazał, *vide folio 5to w Dekrecie*,

Więc gdy z Teſtamentu proſi i ſatysfakcyi, przeto cały Teſtament w nieſkażoney dobroci y ważności rekognoſkowali, y nań zupełnie zgodzili ſię.

Ociec Benedyktowi y Anaſtazyi Piaseckim Synowi y Córce dla tego, po tyſiącu tynfow zapiſał, że ich od dziedzictwa maiętności Patwieć oddalił.

Gdy zaś Legowiczowie y Piaſeccy wziowſzy od Benedykta y Anaſtazyi prawa zrzeczne tey ſummy rekwirują, ktòra ich prawodawcow Aktorſtw znosi y wykorzenia teſtamentem, więc ſami na utratę Aktorſtwa zezwolili y Teſtamentowi doſyć ważnemu przez akceptacyą więcey luſtru y ważności dodali.

Kaſſuią teſtament w Ziemſtwie, a inney do kaſſaty niewzywaią przyczyny procz tey iakoby Dobr Macierzyſtych Piaſecki rozporządzać niemogł

Więc Dekret fałſzywey opinii Macierżyſtych dobr uymuiący ſię, gdy dla tey pobudki ſkaſował teſtament, ergo dla pewney exyſtencyi iego approbował teſtament.

Skasował rozumieiąc błędnie że Dobra ſą Macierżyſte, lecz gdy teraz ieſt wyraźnym że Patwiecie Dobrami są własnemi Piaseckiego, więc godzi ſię z pod kaſſaty uwolnić Dokument, bo ta przyczyna która na przeciw iemu do ſkaſſowania użyta gaſnąc muſi

Gdyby Sąd Ziemſki błędu niemiał, albo gdyby znał naturę Procederu y własność nabycia Piaſeckiego, niebyłby tak hrubym w nieznaiomości ſwoiey iżby dobra Oyczyſte nazywał Macierżyſtemi, y przeto teſtamentu iako legalnego niekaſowałby,lecz że nie penetrował okoliczności nabycia y przechodu dobr dla tego ważył ſię kaſować

Ale Trbł wewnętrznego dobr obrótu nauczony, zna dobra prawdziwemi dobrami Piaseckiego, niewynieſię rozumienia iż bybyły one Macierżyſte, więc Dekret ſkaſuie, a teſtament utwierdzi.

Powiedział Dekret na karcie 9. że dobra dziedziczne Macierzyſte y za ſpolne pieniądze kupione, niemogł teſtamentem rozporządzać.

Reponitur 1mo. Nieſą Dziedziczne bo Jan Piaſecki naymnieyſzey części z Oyca w Patwieciach niemiał.

2do. Nieſą Macierzyſte y niesą za ſpolne pieniądze kupione bo Warkoiowna nic niewnioſła, bo Warkoiowna w żadnym Prawie ſpólności niema nabytey.

3tio. Nieſą Macierżyſte bo pierwiey Chrapowicka włokę gruntu y połowę Patwieć darowała Mężowi niżeli Piaſecki poiol Warkoiownę za Żonę.

Doſkonale ieſt oznaymionym że Patwiecie nieſą Macierżyſte, ergo teſtamentem mogł Piaſecki do myśli ſwoiey ordynować, właſnemi dobrami.

Wolny ſzafunek Piaſeckiego przez teſtament, użył wolności Prawa, a ieżli pomówić y zganić teſtament, więc razem naganić trzeba y Statut co teſtamenta czynić pozwolił.

Prawda że Dekret wezwał wielorakich Praw z Statutu iakoby niewolno zapiſywać było dobr Macierżyſtych, pozwalam nato, gdyby były dobra Macierżyſte.

Lecz gdy pod rozrząd teſtamentu niepodchodzą dobra Macierżyſte lecz właſne Piaſeckiego, tedy ſzafunek był godziwy iego a Prawa użyte dalekie od potrzeby y przypadku.

Dla których przyczyn teſtament doznał kaſſaty, dla ſzacunku tychże Praw ma być ożywion, bo ieden ſtatut y na niewolność ſzafunku dobr Macierżyſtych granicę opisał, y na wolność ſzafunku dobr właſnych Prawa nadał, tedy valet ad utrumq;

Więc

Więc ieżeli Prawo ieſt mocną ſprężyną do iednego przykładu tedy niemo- że być one ſłabym narzędziem do drugiego punktu: *bo Prawo zawſze i ra- wem równym y iednoſtaynym.*

Wnieść mogą że teſtament bez pieczęci y aktykowany nie wczesnie.

Reponitur. Przyłożenie Pieczęci nie ieſt maxymą zapiſu lecz wola zapiſoda- wcy, podpis ręki iego, y Pieczętarże.

Bowiem każdy dokument ieſt ważnym bez Pieczęci, a dla niedoſtatku Pie- częci Prawo nikczemności niezakłada.

Ergo teſtament choć niezapieczętowany lecz podpiſany ieſt dziełem nieſka- żonym.

Równie niewczesna aktykacya iego niezn oſi wiary y exyſtencyi, bo Pia- ſeccy y Legowiczowie przez cały ciąg Procederu a nawet przy ro prawie w Ziemſtwie oczewiſtey bytności niezapierali y wedle niego ſumm dopominali ſię, ergo akceptowali teſtament.

Dla tego teſtament niewczesnie aktykowany, bo też Piaſecki po teſtamen- cie uczynionym niewczesnie umarł.

2do. Dla tego pozno aktykowany bo też Piaſeccy y Legowiczowie maiąc w ręku ſwoim teſtament ſobie przeciwny chcieli przed Sądem y Turami u- kryć.

Y niepierwiey przez Gintowta piſzącego ſię Pieczętarza aktykowali aż Tu- rowie o komportacyą teſtamentu procedować zaczeli, niepierwiey Turom wydali teſtament, aż Dekret Ziem: Słonim: nakazał ſub nexu iuramenti komportacyą, *Czytać Proces Turow 1753 Maia 9. d. czytać też Dekret Try- bun 1756 decyduiący remiſſę do Słonima, czytać też Dekret Ziem: Słonim: 1757 8bra 11. uznaiący komportacyą teſtamentu.*

Bytność y wiarę Teſtamentu ewinkuje proceder, ewinkuje akceptacya ſtro- ny przeciwney, umacnia prawność porządzenia iego, podpis ręki Aktora y Pieczętarze.

Nad to: rzetelności Teſtamentu muſi dopomagać Inkwizycya w objekcyi przeciw niemu expedyowana bo też muſiała odkryć prawdę, że on bez muſu y podeyścia czynił, że czyniąc na umyśle zupełnie był przytomnym y po uczynieniu kilka mieſięcy żył, woli swojey nie odmienił a Teſta- mentu nie wypierał, y nieznoſił, więc ważny Teſtament bo nie reklamo- wany.

Przy tak solennych dowodach bytność Teſtamentu opowiadaiących, Eydzia- towicz Sędzia Ziem: Smoleń: liſtem do Burzyńſkiego piſanym y o śmier- ci Piaſeckiego y o dyspozycyi Teſtamentowey uwiadamia, *Czytać Liſt.*

Więc exyſtencya Teſtamentu zewząd jawna zewſząd prawdziwa, a niſkąd nie zganiona.

Na oſtatek gdyby tak ſilnie około ważności Teſtamentu uchylić przełożenie aż do oſtatniey przychodzi ofiary y dowodu kiedy Turowie idą do przyſię- gi że Teſtament z właſnych Piaſeckiego intencyi y dobrey woli muſu nie- miał, podeyścia niemiał, ſam podpiſał właſną ręką y Pieczętarzow proſił.

Więc jurament wſzyſtkie znoſi wątpliwości y iuż nic oboiętnym w Sądzie nie zoſtawuje, kiedy niewiarę wſzyſtkich obiekcyi zaprzyſięga.

Bliżſi Turowie zaprzyſiądz ważnośc y ſzacunek Teſtamentu, czemu bo ma- ją dowody Piſma, maią świadkow, przeto ich artykuł 77. z Roz: 4. bliż- ſzemi czyni.

Tak solennie akceptowany a nigdy do ruiny nie ſchylony Teſtament, przez proceder, przez Dekreta przez różne tranzakcye iednoſtaynie w satysfa- kcyą brany od ſtron przeciwnych.

Więc bliżey wierżyć, y bliżey temu pozwolić dowodu kto idzie za Teſta- mentem niżeli temu kto idzie na przeciw Teſtamentowi.

Byłby to Sentyment prawołomny gdyby ſtronę przeciwną dopuścił na przy-

B2 ſię-

ſięgę która pierwiey mówiła że dobry Teſtament a teraz mówi że zły Teſtament, więc błądzi na prawie y dla tego ſłuchaną być niema według artykułu 78. z Roz: 4. więc Turowie bliżſi ſą do iuramentu, bo zawſze mówili y trzymali iednoſtaynie iż dobry Teſtament.

Niemoze Legowiczom y Piaſeckim być dana przyſięga bo w Ziemſtwie kiedy zyſkali Kaſſatę Teſtamentu nie brali ſię na dowod przyſięgi y kontentowali ſię Dekretem, Ergo po appellacyi zakładu przyſięgi, jako nowego dowodu używać im niewolno według ar: 90. z Roz: 4.

Przeto Turowie są bliżſzemi do przyſięgi.

Summy y Dobra właſne wolno zapiſywać Teſtamentem więc Dobry Teſtament bo jedno połowę Patwieć ſam nabył y wieczność nabytego Aktorſtwa zapiſał, a drugiey połowy Patwieć był zaſtawnikiem, więc summę zaſtawną darował, przeto Teſtament y co do summy y co do wieczności ieſt ważnym.

Akceptowali Legowiczowie Teſtament za nie poruſzone dzieło bowiem od Anaſtazyi Piaſeckiey przez Teſtament Oyca z Dobr oddaloney a tylko 1000. Tynfow w naznaczeniu maiącey, wzieli Donacyą w tych ſłowach.

Maiąc 1000. Tynfow na Dobrach Patwieciach od zeszłego Rodzica mego Teſtamentem z miłości swey zapiſanych a niemogąc odebrać 1000. Tynfow od JPP. braci moich którą summę 1000. Tynfow oddalwſzy od tego bliſkich krewnych moich JPP. Legowiczom daruje y zapiſuje czytać zapis.

Zapis Ru 1759. 7bra 9. dnia, datowany y w Magdeburyi Władyſławowſkiey Przyznany.

Więc Anaſtazya Piaſecka kiedy chchciała za Teſtamentem mieć opłaconą ſummę, przeto uznała ſiebie być pozbawioną z Aktorſtwa przez Teſtament y przeſtała na teſtamencie oddalaiącym ſiebie z aktorſtwa.

Bowiem albo złość Teſtamentu jawną była albo nieprawność jego przekonana więcby Córka po Oycu odrzuciła Teſtament, a ſzukała ſpadku prawem natury.

To zaś ieſt contrapoſitum y na iedney tablicy ſtać niemoże, gdyby do jednego cyrkułu zmierzać rzecz oboјętną, to ieſt naśladować losy przyrodzone do maiątku y za teſtamentem rekwirować.

Więc Anaſtazya Piasecka w naturalney ſukceſſyi beſpieczeńſtwa niemiała, gdy za teſtamentem daruie ſummę, bo też oboiętna maxyma nigdy niepewna, z których ta albo druga upadać muſi, a razem dwa obiekta ile przeciwnę ſobie ſkutku niebiorą

Y dla tego Piaſecka daruiąc ſummę za teſtamentem wyparła ſię prawa natury y ſukceſſyi przeciwko teſtamentowi.

Jeżeli ona wyznała być dobrym teſtamentem, co do zapisania jey ſummy, tedy wyznała razem być dobrym aktem, co do oddalenia iey od aktorſtwa, gdyby zaś był zły teſtament, więc by ona w donacyi Legowiczom daney złość y niewiarę teſtamentu negowała.

Niebył znaglony Piasecki do czynienia teſtamentu, bo własną ręką przy teſtamencie Regeſtr ruchomości ſporządził, tenże Regeſtr y Teſtament podpisał, na tych oboygu *piſmach widzieć iednoſtayne podpiſy Piaſeckiego.*

Więc tak determinacya woli jako też exyſtencya teſtamentu y podpisu ieſt wyraźna y niezawodna.

Słowa Teſtamentu, tedy te przerzecznone Dobra Patwiecie, jako moim właſnym nabyte ſtaraniem tak zewſzyſtkiemi budynkami Dwornemi y gumiennemi, z Poddanemi w tychże Dobrach mieſzkaiącemi, z ſtawami, ſadzawkami młynami tak jako tylko za prawami mnie ſłużącemi w mojey zoſtawały poſſeſsyi, na miłych trzech Wnukow moich JPP Kazimierza, Andrzeja, y Tadeuſza Turow teraz in minorenn tate będących z Córki mojey miłey JPani Anny Konſtancyi z Piaſeckich Turowey zrodzonych na wieczne czaſy zapiſuję, do czego wſzyſtkie Dzieci

moie

moie miłe Corki jako wyposażone, a Jozef Piasecki Syn jako odemnie we wszyst- kim uspokojony tak do Dobr jako y ruchomości, nic wcale należeć n emaią. Synowi zaś Benedyktowi y Córce Anastazyi po 1000. tynfow naznaczam na tych- że Dobrach Patwieciach, a ieśliby niemieli woli do Zakonu lub zamąż póy- ścia, tedy do śmierci swojey przy Wnukach moich mieszkać powinni będą.

Więc Turowie za Testamentem Aktorami Patwieć nastali, a Potomstwo Piaseckiego przyrodzone prawo y wstęp do Patwieciow utraciła.

Mocen był zapisać Turom, a oddalić własne potomstwo, bo tak rozumie Art. 40. z Roz. 3. tak pisząc, *iż Ociec Dzieciom za żywota swego z musu Imienia żadnego postępować niżli po dobrey woli swojey, co będzie wola jego.*

Niechciał czynić dobrodzieystwa Potomkom, a ktoby chciał examinować myśli jego chibaby rozumiał, że Ociec będąc Oycem dla Dzieci niezdobrey woli ale z musu był winien oddać dobra Dzieciom.

Lecz gdy od musu y znaglenia wyręcza prawo, więc dobrze on rozrządził maiątek, jak chciał, iak rozumiał.

Item wyrok prawa *Art. 1. z Roz. 7. Ustawujemy iż wolno każdemu Imiona swo- je Oyczyste y Macierzyste wysłużone kupione y iakimkolwiek obyczajem nabyte y nazwane niepatrząc trzeciey y dwuch części, ale wszystko ogułem kto co ma, bądź też połowicę albo którą ich część po osobne według woli y myśli swey od- dać, przedać, darować, od dzieci, od bliskich oddalić, według baczenia tym sza- fować.*

Ociec wydziedziczył Syna, y Córkę, Ociec to uczynił y tak postąpił oddalaiąc Dzieci iak ma czynić Prawa możność nadały.

A ktoby ganił Testament, więc trzeba pierwiey naganić prawo i statut.

Oddalił potomstwo; to iest Benedykta y Anastazyą Piaseckich, więc oni są oddalonemi, a nie są naturalnemi aktorami w stopniu Oyca.

Y Dekret Ziemski zgodził się na to, bo też niesądził im Dobr jako Oyczyste, lecz zmyślił sądzenia pretext nazwawszy Dobra Macierzystemi.

Y oni od Dekretu nie appellowali, y oni nic w prawie Oyca nieszukali, lecz fanatyzmem Dekretu czyli na imieniu Dobr Macierzystych przestali.

Więc co do Dobr Oyczystych sprawy niema skończona na Testamencie y oddaleniu ich. Zatym jako Dekret nieappellowany nie idzie na przezorn sądu, lecz ma zyskać aprobatę, *vigore Konstytucyi Coronationis 1764. titulo o appellacyach iż Dekreta nie appellowane są wiecznemi y niewzruszonemi.*

Turowie Dobr leżących y ruchomości pewnemi są Dziedzicami których niemożno inaczey odjąc, chiba wzgardziwszy prawo, glozując ten sentyment gdzie wolno czynić na Dobra własne testament napisać niewolno.

Byłaby Dobra sprawa Legowiczow y Piaseckich byłby też dobry y Dekret Ziemski do Dobr Macierzystych stosowany, lecz gdy cieniu Dobr Macierzystych niewidać jakże Dekret na Dobra Macierzyste formować albo utrzymać.

Pozwolić na bytność testamentu jak pozwolili wszystkie strony, jakże nie dać skutkow testamentowi, któren nie dla tego jest testamentem żeby był próżnym, lecz dla tego aby był skutecznym.

Zgodzili się na existencyą, więc zgodzić się muszą ad effektum, toby zaś rozumowi przeciwnym było, gdyby mówić że jest testament, co do natury y tamże mowić, że niemasz testamentu co do skutkow, bowiem on tak do existencyi jako też ad effectum jednostaynie valet.

Czyste zrodło aktorstwa Turow zamęcić chcieli wykrętem, bowiem Jozef Piasecki znaiąc siebie być oddalonym wzioł prawo zrzeczne od Benedykta Piaseckiego, a Legowiczowie wzieli donacyą od Anastazyi Piaseckiey na Patwiecie mianującey się w Dobrach Macierzystych równo między Bracią Aktorki.

Lecz to wszystko zawodnym, bowiem nie prawne ich zapisy dla tego, iż na to zrzeczenie y przedaże czynili. Czego Aktorami niebyli y co im odjął Testament.

Item konwinkuie ieżeli Jozef Piasecki od Benedykta nabył y wygrał w Osobie iego połowę Dóbr pod Imieniem Macierzystych.

Ergo znał siebie być wyzutym przez Oyca, znał też siebie niemaiącym wchodu do Dóbr Oyca a przeto rekognoskował Testament.

Jeżeli Testament był Prawołomny czemu Jozef Piasecki w Osobie swojey części nie szukał? ale od Brata część nabywał.

Więc gdy siebie rozumiał być oddalonym powinien rozumieć że y Benedykt równie z nim iest oddalonym, bo ogułem całe potomstwo od należności iest wyięte.

Powiedzą że od Benedykta dla tego brał zrzeczenie, iż sam w części swoiey od Oyca pierwiey ułatwiony został.

Reponitur Jeżeli Ociec był mocen oddalić od Patwiecia Syna Jozefa, czemuż niebył mocen oddalić Syna Benedykta.

Więc gdy Jozef Piasecki oddalenie swoje, zna słusznym tedy y oddalenie Brata Benedykta musi być słusznym bo ieden Testament obu oddalił.

Tak bowiem nieidzie gdyby Testament względem o oby iednego brata był ważny, a względem Drugiego nieważny na któren jeżeli Jozef Piasecki zgodził się co do siebie y co do Brata ma przyiąc posłuszeństwo.

Jeżeli Dobra Patwiecie są Macierzyste iak wygrał w głowie Benedykta y od czego nie adpellował, czemuż on z osoby swey nie będąc wyrodnym Matki Synem do Dóbr Macierzystych kwestyi nie rościł y nieszukał.

Więc akceptował Testament y oddalenie a w Dobrach Oyczystych nie czynił zawodu niechcąc przerywać ich determinacyi.

Jeżeli z siebie Jozef Piasecki nie rekwirował Dóbr Oyczystych ani Macierzystych, więc przestał na tym, że z Dóbr Oyczystych oddalony a Dóbr Macierzystych w naturze nie było.

Fałszywie reformowano Dekretem dobra Oyczyste na Macierzyste, a Piasecki nie appellował, więc zamorzył prawo dopomnienia się dla siebie, y dla potomkow swoich według artykułu 22. z Roz: mówiącego te słowa: *Wszytkże ku rozprawie za przypozwaniem Strony Załobney o samą rzecz podlec maią temu Roku stopniu albo punktu w którym Rodzice albo bliscy ich zemrą.*

Nie appellowany przez Oyca Dekret, więc przez dzieci iego niemoże być puszczony, cóż iest przecie gdy niema Dóbr Macierzystych więc Piaseccy żadney z Dekretu niebiorą korzyści bowiem na Dobrach Macierzystych Oyciec ich przestał y nie appellował. Czytać kontentowanie się Dekretem.

Nadto Legowiczowie wzieli donacyą od Anastazyi Piaseckiey tak na mniemane Aktorstwo Macierzyste, jakoteż, na 1000. Tynfow testamentowy.

Lecz jako Anastazya Piasecka zle wydała donacyą tak Legowiczowie zle y nieskutecznie oną uzyskali.

1mo. Zła Donacya pod pretextem spolności Macierzynskiey bo Dóbr Macierzystych niema, ergo nic Darem swoim nieobiela.

2do. Zła Donacya bo do Dóbr Oyczystych wstępu niemiała a na wyznaczonym 1000. Tynfow przestać powinna według *ar*. 3. z *Roz*: 5. *jeśliby Ociec za żywota swojego wydał iedną Dziewkę za Mąż y ieszczeby kilka Dziewek zostawił tedy te Dziewki według opisu albo Testamentu jego maią być wyprawowane jako im będzie opisano z gotowizny zostawioney.*

Więc wolno było Oycowi oddalić od Dobr córkę wolno było naznaczyć exdotacyą jak naznaczył, a nie wolno Córce dopominać się części w Dobrach Oyczystych.

1mo. Bo oddalona 2do. Choćby oddaloną nie była, iednak według myśli prawa mianowicie artykułow *1*. y *2*. Rozdziału 5. y Konstytucyi 1588. Córki w Oyczystych Dobrach nie dziedziczą.

Więc

Więc Donacya od niey Legowiczom dana, będąc obiektem wymysłu, iest zła y nikczemna y Dóbr Oyczystych nie obeymuje y przeciwi się woli Testamentu y znieważa Prawo, dla których przyczyn ma być skassowana.

Co do złości Dekretu.

Nieważny Dekret że własne Dobra Piaseckiego za Macierzyste uznał, przeciwko właśnemu przekonaniu, iż wniesienia Warkojowny żadnemi Dowodami y Dokumentami nie wyprobowano.

Więc y bez dowodu y bez Dokumentow wniesienia Warkojowny probę uczynił.

2do. Nie ważny Dekret że przedaż Benedykta y Donacyą Anastazyi Piaseckich utwierdził, y przez zawodną owych zapisow opinią Dobra Patwiecie na połowę między Jozefem Piaseckim y Legowiczami tłumacząc ie Macierzystemi rozdzielił.

Bowiem to przystało Kassować co pod zasłoną Dobr Macierzystych wsięka do Oyczystości.

Cały argument Dekretu upada y sam Dekret to wypisał, że na wniesienie Warkojowny Dowodu niema, więc Dòbr Macierzystych niema, y racyi do skassowania Testamentu niema.

Dekret ma być rozumian za niedoskonały, gdy on na karcie osmey śmiałswoią wypisać nie roztropność w tych słowach: *iż Sądzili nie tak jak strony w Kontrowersyach y Plantach zgodzili się y iak z inkwizycyi pokazało się:*

Więc prywata y nieumiejętność Dyktowała im wyrok, kiedy oni prawdy z inkwizycyi y dowodow nienaśladowali,

Kassuią Testament mówiąc że nie są Dobra Oyczyste ale Macierzyste więc błędna do Kassaty przyczyna Dekretu bo już tu pozna y ślepa parcyalność z Dokumentow że dobra są Oyczyste a nie Macierzyste.

Zatym pierwiey chyba znieść wiarę zapisow przyznanych, a potym błędną myśl Dekretu naśladować.

Wziął Sąd za Maxymę do osądzenia Turow rozmaite Prawa, lecz te nieprzynoszą fundamentu Bowiem one tylko pomagaią Dobrom Macierzystym, a w Dobrach oyczystych woli Aktora nieściskaią, y do skassowania Testamentu nie użyteczne, bo są extra casum.

Na ostatek zapomniał wstydu bo gdy mu Praw donagany cnotliwego zapisu brakneło, wezwał artykułu 40. z Roz: 5. ktorego w Statucie niema bo ten Rozdział liczy tylko artykułow 22.

Y to iest wszystko co daje poznawać y nieznajomość y Parcyalność Sądu.

Ganią Testament że Burzyński Oyczym Turow pisał y że Dwoje Potomstwa Benedykta y Anastazyą oddalił.

Repon: 1mo. Co to za nagana że Burzyński pisał znać że tam niemiał on usilności kiedy piszący Testament nic dla siebie względow nie uzyskał.

Ergo nic z domysłu swego nie pisał tylko woli Piaseckiego był tłumaczem.

2do. Gdyby co Burzynski czynił dla zawodu albo gdyby wten czas chciał uczynić podstępek, więc bliżey było pamiętać iemu nasiebie niżeli na Turow, y miałby zręczność bliższą zapisać co sobie niżeli Turom.

Lecz tu podstępku niebyło gdy nic niezapisał sobie wypełniaiąc y pisząc to co wola y intencya Piaseckiego dyktowała y co Piasecki w Dobrodzieystwie swoim chci miec nieodmiennym.

Ad 2dum ieżeli kassuą testament dla tey przyczyny że dwoie potomstwa oddalił, więc rozumieią iż ów testament nieważny tylko względem osob Benedykta y anastazyi, a ważnym iest względem oddalonego dalszego potomstwa.

Takim sposobem kassaty approbuią testament, bo ieżeli on iest dobrym względem wszystkich niemoże być złym względem dwóyga potomstwa.

Kiedy Sąd tym pretextem skassował testament że dwoie potomstwa zostało oddalonemi a ku teyże Kassacie nie wezwał przyczyny że wszystkie potomstwo iego iest oddalone.

Więc rozumiał że iedne potomstwo należy do dobr Macierżystych, a drugie nie należy, gdy zaś w naymnieyszym punkcie dobra Macierżyste nieprobuią się, więc wszystkie Dzieci razem dobr Macierżystych niemieli y nie maią a przeto zły Dekret.

Ruchomość zapisana Turom ktòrą Burzyńscy wzieli a dekret na karcie 9. obowiązał Burzynskich, całą ruchomość sub pænis IPP. Turom dotrzymali.

Więc Testament co do ruchomości approbowany y nie appellowany od skutkow dependuie.

Lecz Prawołomny Dekret że ieden dokument tyle kroc in uno Obiecto y kassuie y Approbuie.

Prawołomny y nieuważny Dekret kiedy na karcie dziesiątey pisze iż żałob po Benedykta y Anastazyą Piaseckich iako do Sądu swego nienależących nie przyimuie.

Jednak wszystkie pretensye do nich uchila y żałoby kassuie.

Możeli to być sprawiedliwym wyrokiem mówic że nieprzyięta sprawa iednak osądzili Sprawę.

Jeżeli przed nimi forum niebyło iak sami wyznaią, a iakże oni y iaką władzą czynili kognicyą Procederu y kassowali pretensye, więc Dekret nie przykładnym iest Dekretem.

Pretensye Turow za weryfikacyą 1898. złł. wynoszące ex possesso Patwieć wynikłe dla tego że Aktorstwo Patwieć iest przysądzone Piaseckiemu y Legowiczowi a Turom odięte.

Lecz Turowie że są pewni teraz stwierdzenia Testamentu, więc pewnemi razem być muszą satysfakcyi za weryfikacyą.

Nieprzyzwoicie Sąd Donacyą Legowiczom daną approbował, bowiem Anastazya nie była Aktorka do wydania, a tym barziey bez opiekunow bez dołożenia się krewnych, będąc Panną niemogła się rozrządzać samowładnie.

Więc jako nie przystoyna Donacya tak nierówńie nie przystoyny Dekret ią approbuiący.

Jak tu Piaseccy mòwić mogą o Aktorstwo przeciw Testamentowi kiedy Ociec ich od Matki y Oyczyma Turow Aktorostwo vigore Testamentu y za też Aktorstwo 3000. Tynfow zapłacić Turom assekurował, czytać *Dekret ad casum z karty 5. y szóstey.*

Więc jeżeli Dekret odmówił ważności Testamentowi, tedy nie penetrował tak solenney akceptacyi Testamentu przez wszystkie strony.

Wiele iest punktow Dekretu tyle iest w nim błędow y nieprawości, y nic w nim niema tak godziwego coby naśladować można było.

Nic też słuszniejszego nie będzie dla przykładu sprawiedliwości jako Dekret Ziemski Słonimski skassować Testament Piaseckiego, z pod więzow Dekretu wyiąć y ożywić, Aktorstwo zaś Patwieć dla Turow oddać y przywròcić.

To iest wszystko co zawiązuie maxymę Procederu, co ukrzywdzonym broni dalszego upadku, Co Skutek Sądu przybliża w dalszych punktach odsyłam ad petita.

Rku 1793. Mca Aprila 13 Dnia Wykonałem
Przysięgę na Wierność ~~Imperato~~ Nayiaśnieyszey
Imperatorowey Jeymci Całey Rossyi

Содержатель Книги
Мостовничи Минской
Осипъ Криштофовичъ
Соронецъ

Rem. Forgó K.A.